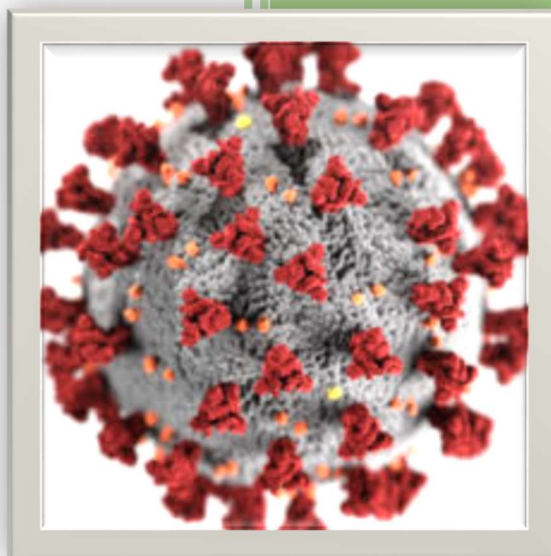

دانشگاه تربیت مدرس
دانشکده علوم پزشکی
معاونت پژوهشی و فناوری

دیدهبانی علمی بیماری کووید ۱۹

شماره پنجم:

بهداشت باروری و جنسی در دوره شیوع ویروس کرونا

دکتر شاداب شاه‌علی، دکتر لیدا مقدم‌بنائم

گروه بهداشت باروری و مامایی دانشکده علوم پزشکی

دانشگاه تربیت مدرس

Shadab.shahali@modares.ac.ir

فضای مجازی آمیخته از اطلاعات علمی و شبه علمی است که ممکن است باعث سردرگمی استفاده‌کنندگان شود. هدف از این سلسله مباحث علمی، ارائه اطلاعات معتبر، دارای شناسنامه و تهیه شده توسط اساتید درباره کووید ۱۹ می‌باشد.

۲۵ فروردین ۱۳۹۹

در یازدهم مارس ۲۰۲۰، بیماری کووید ۱۹ (COVID-19) توسط سازمان بهداشت جهانی به عنوان یک بیماری پاندمیک (همه‌گیری جهانی) معرفی شد (۱). موارد دیگری از همه‌گیری خانواده کروناویروس‌ها در سال‌های ۲۰۰۲-۲۰۰۳ تحت عنوان سندرم تنفسی حاد (SARS) و در سال ۲۰۱۲ تحت عنوان سندرم تنفسی خاورمیانه (MERS) گزارش شد (۲). شیوع بیماری‌های ویروسی با تظاهرات تنفسی و قابلیت انتقال بالا می‌تواند از طرق مختلف و در سطح فردی و اجتماعی، بر سلامت جنسی و باروری تأثیر گذارند (۳).

ویروس کرونا و بارداری

مطالعات نشان داده‌اند که دو نوع کروناویروس قبلی یعنی MERS و SARS دارای عوارضی بر روی بارداری از جمله سقط جنین، زایمان زودرس، محدودیت رشد داخل رحمی جنین و مرگ مادر می‌باشند. عوارض COVID-19 در بارداری هنوز بطور کامل شناخته نشده است. در یک مورد مادر باردار در هفته ۳۰ بارداری به تهویه مکانیکی و سزارین نیاز پیدا نمود. در مواردی دیگر، در سه ماهه سوم بارداری دیسترس جنین، دکولمان و زایمان زودرس گزارش شده است (۲). انتقال ویروس از طریق داخل رحمی به نوزاد قبل از زایمان یک خطر احتمالی دیگر است؛ هرچند در حال حاضر هیچ مدرکی برای پشتیبانی از این نوع انتقال وجود ندارد (۴).

زنان باردار مبتلا به بیماری تنفسی COVID-19 به دلیل خطر عوارض باید در اولویت درمان قرار گیرند. تاکنون شواهدی وجود ندارد که نشان دهد زنان باردار نسبت به جمعیت عمومی بیشتر مستعد ابتلا به کووید ۱۹ هستند، اما با این وجود بارداری یک عامل خطر برای افزایش بیماری و مرگ در موارد شیوع آنفولانزا است (۳ و ۴).

در زنان باردار به دلیل داشتن مسئولیت مراقبت از کودکان و سایر اعضای خانواده و نیازهای آنها برای تماس منظم با مراکز بهداشتی درمانی خطر ابتلا به بیماری کووید ۱۹ افزایش می‌یابد (۳-۵). غربالگری سیستماتیک افراد مشکوک به عفونت در دوره بارداری همراه با پیگیری منظم موارد تایید شده توصیه شده است (۳).

پیام همگانی ۱

مادر باردار علاوه بر رعایت توصیه‌های عمومی مانند شستشوی دقیق و مرتب دست‌ها با آب و صابون لازم است تمام اقدامات پیشگیرانه را که برای جلوگیری از ابتلا به سرماخوردگی یا آنفولانزا رعایت می‌کند را به دقت انجام دهد. مادران باردار اطمینان حاصل نمایند که در طول و بعد از بارداری از خطرات آلودگی به کووید ۱۹ در امان هستند. اگر نمی‌توانند به صورت حضوری از ویزیت پزشک یا ماما استفاده کنند، گزینه‌هایی مانند تماس تلفنی یا ویزیت‌های مجازی را جایگزین نمایند.

ویروس کرونا، حقوق باروری و روش‌های کنترل بارداری

حقوق زنان در دستیابی به مراقبت‌های سلامت جنسی و باروری از جمله دسترسی به روش‌های پیشگیری از بارداری، کالاهای بهداشتی مرتبط با سلامت قاعدگی و سقط جنین ایمن قانونی بدون توجه به وضعیت کووید ۱۹ باید رعایت شود (۳-۶).

پیام همگانی ۲

اگر زوجین قصد بارداری ندارند می‌توانند از روش‌های پیشگیری از بارداری به همراه کاندوم استفاده نمایند. اگر از روش‌های پیشگیری از بارداری مانند قرص ضدبارداری خوراکی استفاده می‌کنند، حداقل برای ۳۰ روز قرص در منزل داشته باشند. با توجه به اینکه استفاده از سیستم‌های مراقبت بهداشتی در دوران شیوع کووید ۱۹ سخت‌تر می‌شود، ممکن است استفاده از برخی روش‌های پیشگیری از بارداری مانند IUD با دشواری همراه باشد (۶).

ویروس کرونا و خشونت خانگی

با شیوع کووید ۱۹ موارد خشونت خانگی افزایش یافته است. در فوریه سال ۲۰۲۰ تعداد موارد خشونت خانگی گزارش شده به کلانتری شهر جینگژو در استان هوبی چین در مقایسه با مدت مشابه سال قبل، سه برابر شده بود (۷). تأثیر خشونت بر سلامتی، به‌ویژه خشونت شریک زندگی، بر زنان و فرزندان آنها قابل توجه است. خشونت علیه زنان می‌تواند منجر به صدمات و مشکلات جدی جسمی، روحی، جنسی و تولید مثلی از جمله عفونت‌های مقاربتی، HIV و حاملگی‌های ناخواسته شود.

چگونه کووید ۱۹ می‌تواند خطرات خشونت علیه زنان را تشدید کند

- استرس، اختلال در ارتباطات اجتماعی و حفاظتی و کاهش دسترسی به خدمات اجتماعی می‌تواند خطر خشونت علیه زنان را تشدید کند.
- از آنجا که اقدامات فاصله‌گذاری اجتماعی اعمال می‌شود و مردم به ماندن در خانه تشویق می‌شوند، احتمال خطر خشونت شریک زندگی به دلایل زیر افزایش می‌یابد:
 - ✓ اعضای خانواده زمان بیشتری را در تماس نزدیک می‌گذرانند و خانواده‌ها با استرس اضافی و ضررهای اقتصادی یا شغلی مواجه می‌شوند.

- ✓ زنان با خانواده و دوستانی که ممکن است از ایشان در مقابل خشونت حمایت و محافظت کنند، ارتباط کمتری دارند.
- ✓ تعطیلی مدارس بار کاری و استرس وارد شده به زنان را بیشتر می‌کند.
- ✓ اختلال در امرار معاش و توانایی درآمدزایی از جمله برای زنان باعث کاهش دسترسی به نیازهای اساسی و افزایش استرس بر خانواده‌ها می‌شود.
- ✓ شریک زندگی ممکن است از محدودیت‌های ایجاد شده استفاده کند تا قدرت خود را در کنترل همسر افزایش دهد. بنابراین دسترسی وی به خدمات، کمک و حمایت روانی اجتماعی از منابع رسمی و غیر رسمی کاهش می‌یابد.

• دسترسی به خدمات بهداشت باروری، از جمله برای زنان در معرض خشونت محدود می‌شود.

• مراکز بحران، پناهگاه‌ها، کمک‌های حقوقی و سازمان‌های حفاظتی نیز ممکن است در این دوران خدمات مناسبی ارائه ندهند و لذا دسترسی به منابع کمکی که ممکن است زنان در روابط آزاردهنده داشته باشند کاهش می‌یابد (۵ و ۴).

پیام همگانی ۳

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ایران در آخرین پیامک عمومی مرتبط با کرونا، شماره تلفن ۱۲۳ اورژانس اجتماعی سازمان بهزیستی کشور را برای دریافت خدمات اجتماعی-روانی بصورت رایگان و شبانه روزی برای موارد همسر آزاری و کودک آزاری اعلام نموده است.

کروناویروس و بهداشت روابط جنسی

هنوز گزارشی از یافت شدن ویروس جدید در ترشحات دستگاه‌های جنسی دیده نشده است. با این حال مطالعات نشان داده‌اند مدفوع افراد آلوده می‌تواند دارای ویروس باشد که احتمال آلودگی نواحی جنسی را مطرح می‌کند. مطالعات گذشته بر روی سایر کروناویروس‌ها نیز نشان داده‌اند که این ویروس‌ها از طریق رابطه جنسی منتقل نمی‌شوند، اگرچه با وجود ویروس در بزاق دهان، این امکان وجود دارد که از طریق بوسه و یا رابطه دهانی منتقل شوند.

پیام همگانی ۴

- دست‌ها بلافاصله قبل و بعد از هرگونه رابطه جنسی شسته شوند.
- استفاده از کاندوم و سایر وسایل محافظتی انواع مخاطرات را طی رابطه جنسی کاهش می‌دهد.
- اگر فرد یا همسرش احساس بیماری دارند (علائمی شامل تب، سرفه، گلودرد یا تنگی نفس) و یا به بیماری کووید ۱۹ مبتلا هستند، از رابطه جنسی و به خصوص بوسیدن یکدیگر خودداری نمایند.

اگر فرد یا همسرش یک بیماری زمینه‌ای (مانند بیماری‌های ریوی، بیماری‌های قلبی، دیابت، سرطان یا ضعف سیستم ایمنی) دارد که می‌تواند منجر به آسیب‌پذیر شدن در برابر کووید ۱۹ شود، بهتر است از رابطه جنسی اجتناب نمایند (۶ و ۹).

منابع:

1. World Health Organization. What is a pandemic? February 2010. Available at: https://www.who.int/csr/disease/swineflu/frequently_asked_questions/pandemic/en/
2. Favre G, Pomar L, Qi X, et al. Guidelines for pregnant women with suspected SARS-CoV-2 infection. Lancet Infect Dis 2020; (published online March 3). Available at: [https://www.thelancet.com/journals/laninf/article/PIIS1473-3099\(20\)30157-2/fulltext](https://www.thelancet.com/journals/laninf/article/PIIS1473-3099(20)30157-2/fulltext)
3. Hussein J. COVID-19: What implications for sexual and reproductive health and rights globally? Sex Reprod Health Matters. 2020 Dec;28(1):1746065. doi: 10.1080/26410397.2020.1746065.
4. UNFPA, TECHNICAL BRIEF: COVID-19:A Gender Lens PROTECTING SEXUAL AND REPRODUCTIVE HEALTH AND RIGHTS, AND PROMOTING GENDER EQUALITY. March2020. Available at: https://www.unfpa.org/sites/default/files/resource-pdf/COVID-19_A_Gender_Lens_Guidance_Note.pdf
5. WHO, Clinical management of severe acute respiratory infection (SARI) when COVID-19 disease is suspected. March 2020. Available at: [https://www.who.int/publications-detail/clinical-management-of-severe-acute-respiratory-infection-when-novel-coronavirus-\(ncov\)-infection-is-suspected](https://www.who.int/publications-detail/clinical-management-of-severe-acute-respiratory-infection-when-novel-coronavirus-(ncov)-infection-is-suspected)
6. INFO SHEET: Sex, intimacy and coronavirus available at: https://cdn.thorneharbour.org/media/documents/CORONAVIRUS_SEX_INFO_SHEET.pdf
7. Bethany Allen-Ebrahimian “China’s Domestic Violence Epidemic,” Axios, March 7, 2020, available at: <https://www.axios.com/china-domestic-violence-coronavirus-quarantine-7b00c3ba-35bc-4d16-afdd-b76ecfb28882.html>
8. WHO, COVID-19 and violence against women. What the health sector/system can do. March 2020. Available at: <https://www.who.int/reproductivehealth/publications/vaw-covid-19/en/>
9. The NYC Health Department, Sex and Coronavirus Disease 2019 (COVID-19). Available at: <https://www1.nyc.gov/assets/doh/downloads/pdf/imm/covid-sex-guidance.pdf>